

Onderwerp

governance SAF en eerste voortgangsrapportage

Kern mededeling:

U ontvangt informatie en toelichting over de governance en de voortgang van de uitvoering van de Strategische Agenda Flevoland. Beide onderwerpen zijn in het Bestuurlijk Overleg Rijk Regio Flevoland op 29 mei 2024 besproken en vastgesteld.

In deze mededeling leest over de definitieve governance van de Strategische Agenda Flevoland (SAF) en de huidige stand van zaken van de door alle overheden onderschreven Uitvoeringsagenda van deze SAF.

De Flevolandse overheden werken samen 'voor, door en met de regio' aan de gewenste inzet door Regio en Rijk aan zestig Rijk Regio afspraken. Deze afspraken zijn vastgelegd in de [Uitvoeringsagenda](#) (deel 2) van de [Strategische Agenda Flevoland](#) (SAF 2023, deel 1). In deze Agenda is een perspectief geschetst en uitgewerkt in drie ontwikkelpijlers en opgaven. Hiermee is de basis gelegd voor langdurige samenwerking tussen de overheden in Flevoland. De inrichting van deze samenwerking tussen het Rijk en onze regio is vastgelegd in het derde deel van de SAF (deel 3). Deze was tot nu toe als voorlopig concept aan de raden, staten en Algemene Vergadering van het waterschap voorgelegd. Deze samenwerking wordt ondersteund door het Kernteam Regio Flevoland (zie ook PS mededeling 3131995, 21 juni 2023).

Daarnaast heeft dit Kernteam regio Flevoland de taak op zich genomen om de voortgang van de Uitvoeringsagenda (SAF, deel 2) bij te houden. De eerste voortgangsrapportage is opgesteld. Bovendien is in verschillende Bestuurlijke Pijleroverleggen (BPO) de voortgang van de uitvoering en de prioritering voor het vervolgproces besproken en ten behoeve van het overleg met het Rijk opgesteld. Het Rijk is het eens met deze prioritering.

Mededeling:**Inleiding:**

Sinds 2020 wordt in de regio Flevoland samengewerkt onder de noemer Samen Maken We Flevoland (SMWF). Eind 2023 heeft deze regionale samenwerking geleid tot een samenwerking met het Rijk op basis van een inhoudelijke agenda: de Strategische Agenda Flevoland (SAF) (deel 1) en de Uitvoeringsagenda (deel 2). De afspraken over de governance (deel 3) van deze Rijk-regio samenwerking waren op dat moment nog niet duidelijk. Deze inrichting is het laatste half jaar uitgelijnd en besproken tussen Rijk en regio. Daarna heeft het Bestuurlijk Overleg Rijk en Regio Flevoland in het laatstgehouden overleg voor de zomer besloten ermee in te stemmen. Op 29 mei 2024 is besloten:

1. De Governance Strategische Agenda Flevoland vast te stellen.
2. De Voortgangsrapportage Strategische Agenda Flevoland voorjaar 2024 vast te stellen.

De Bestuurlijke Contact Groep Samen Maken We Flevoland, waarvan commissaris Gerritsen lid is, heeft ons college gevraagd u hierover te informeren. In deze Mededeling berichten wij u over de organisatie van deze samenwerking en de voortgang van de Uitvoeringsagenda van de SAF.

Registratienummer

3310852

Datum

17 september 2024

Expertiseteam

ETCS

Openbaarheid**Openbaar****Portefeuillehouder****Gerritsen, A.****Ter kennisname aan PS en burgerleden**

Governance Strategische Agenda Flevoland

Over de inhoudelijke aspecten van de Strategische Agenda Flevoland is regelmatig met u gesproken, onder andere in de maandelijkse agendering van samenwerkingsverbanden. Ook in de Perspectiefnota en andere documenten wordt teruggegrepen op de drie pijlers van de SAF:

- Vitale steden en dorpen
- Toekomstbestendige en innovatieve economie
- Robuust natuurlijk fundament.

De governance beschrijft hoe de samenwerking tussen Rijk en Regio wordt vorm gegeven. De basis is het gedeelde en gedragen perspectief voor Flevoland. Er zijn vijf bouwstenen benoemd voor succesvolle samenwerking tussen Rijk en Regio:

1. We gebruiken zoveel mogelijk governance-elementen die reeds bestaan en blijken te werken.
2. We doen niets dubbel. De SAF brengt samenhang en vult aan.
3. Regionale en interdepartementale coördinatie is een must.
4. Volksvertegenwoordigers, portefeuillehouders en maatschappelijke partners zijn in positie.
5. Rijk en Regio organiseren samenhangende focus en aandacht.

Daarnaast is afgesproken dat de huidige instrumenten voor afspraken met het Rijk worden gebruikt en dat afspraken in grens overlappende regio's blijven bestaan. De Strategische Agenda zorgt voor de noodzakelijke samenhang. Ook is beschreven welke overleggen er zijn en hoe die zich tot elkaar verhouden. Omdat het gaat om ruimtelijke én maatschappelijke oriëntatie is het van belang dat ook andere ministeries aanhaken als dat gevraagd wordt. Deze interdepartementale afstemming en samenwerking draagt bij aan de effectiviteit van de samenwerking. Tegelijkertijd is de nu gestarte fase van de Uitvoeringsagenda, namelijk die van gezamenlijke realisatie, de volgende opdracht tot regionale samenwerking tussen overheden, maar ook met maatschappelijke partners. Dit vraagt inzet op bestuurlijk en ambtelijk niveau. Tot slot zijn afspraken gemaakt over commitment, vernieuwing en evaluatie. De formele rollen van colleges, raden, staten en algemeen bestuur veranderen hiermee niet.

Voortgangsrapportage Strategische Agenda Flevoland

In de voortgangsrapportage staan naast de 18 afspraken die specifiek uit de Strategische Agenda voortvloeien ook de afspraken die al in andere trajecten zijn gemaakt. Voor elke afspraak uit de Strategische agenda Flevoland is een beknopte weergave van de voortgang beschreven in de voortgangsrapportage. Aandachtpunten worden meegenomen bij een volgende versie van de (rol-lende) uitvoeringsagenda van Regio en Rijk.

Uit de voortgangsrapportage blijkt dat op veel punten resultaten zijn bereikt of voortgang is geboekt. Tegelijkertijd is op een aantal punten meer voortgang nodig en loopt een aantal processen niet of langzamer dan eind 2022 was bedacht. Rijk en regio hebben dertien gezamenlijke onderwerpen geprioriteerd voor de pijlers:

Vitale dorpen en steden:

1. Hoge woningbouwproductie borgen door juiste condities o.a. energie infra.
2. Sociaal maatschappelijke aspecten meer aandacht geven naast woningbouwaantallen o.a. zorgvoorziening en vergrijzing.
3. Tijdig duidelijkheid over bereikbaarheid/mobiliteit. Naast MIRT Lelylijn ook inzet op IJmeerverbinding, A27 en N50 nodig.
4. Leefbaarheid en financieringsmethodieken: New Towns en financieringsmethodiek.
5. Toekomstbestendige nieuwbouw na 2030: regionale afstemming noodzakelijk liefst vóór opstellen omgevingsvisies gemeenten.
6. Oplossen netcongestie t.b.v. ontwikkeling regionale economie en woningbouw.

Mededeling

Bladnummer

3

Registratienummer

3310852

Toekomstbestendige regionale economie

7. Betere woonwerkbalans nodig: inzetten op verder ontwikkelen en uitvoeren visie en strategie economisch profiel Flevoland (op basis van vastgestelde Ruimtelijk Economische Aanpak) + ruimtelijk inpassen van grootschalige nationale voorzieningen die hierbij passen.
8. Meer hoger en universitair onderwijs nodig t.b.v. economisch ecosysteem.

Robuust Natuurlijk fundament

9. Behouden krachtige Flevolandse landbouw. Voor landbouwtransitie inzet middelen nodig.
10. Uitwerken afwegingsmechanisme en normenkader.
11. Bij verkennen transitiegebieden zorgen voor voldoende inzet van middelen en mensen.
12. Water en bodem sturend: buitendijks bouwen.
13. Verstevenigen inzet op groen-blauwe dooradering.

Vervolg Strategische Agenda Flevoland

Medio 2025 wordt de Uitvoeringsagenda Strategische Agenda Flevoland geactualiseerd. In het na-jaar 2024 wordt u geïnformeerd over dit proces en hoe u hierbij wordt betrokken.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de Woo (ja/nee aangeven)
Governance Strategische Agenda Flevoland (bestuurlijk vastgesteld)	3310878	Ja
Voortgang afspraken Uitvoeringsagenda SAF voorjaar 2024 (bestuurlijk vastgesteld)	3310884	Ja

STRATEGISCHE AGENDA FLEVOLAND

Governance Rijk – Regio Strategische Agenda Flevoland

29 mei 2024

Governance Rijk Regio Strategische Agenda Flevoland

Rijk en Regio Flevoland slaan de handen ineen. Langjarig en strategisch. Gericht op een gedragen en gewenst ruimtelijk en maatschappelijk perspectief voor Flevoland. Dat is nodig ook, want Flevoland heeft nu reeds fikse uitdagingen op het gebied van verstedelijking, economie, water, bodem, bereikbaarheid, natuur en energie. En wellicht nog het meest; in het bouwen van vitale gemeenschappen in Flevoland. Daarnaast willen Rijk en Regio een bijdrage leveren aan landelijke grote vraagstukken, zoals de vraagstukken rond water en bodem, het bouwen van een aanzienlijk aantal woningen, de verduurzaming van de voedselvoorziening. Er is daarmee sprake van een dubbele urgentie: werken aan de opgaven in Flevoland én bijdragen aan de nationale opgaven. De essentie van de Strategische Agenda Flevoland (SAF) die najaar 2023 door Rijk en Regio is vastgesteld is dat in opgaven, doelen en te behalen resultaten het Rijk en de Regio zij aan zij staan. De governance laat zien hoe Rijk en Regio samenwerken om het gezamenlijke perspectief te realiseren.

1. Een gedeeld en gedragen perspectief voor Flevoland

Aan de basis van de samenwerking staat het gezamenlijk perspectief voor Flevoland. Dit is een ruimtelijk én maatschappelijk verhaal, waarbinnen de kracht van de gebieden, gemeenschappen en kernen in één samenhangend concept samenkomen. In dit geheel willen we bouwen aan krachtige samenlevingen. Dat betekent dat rijksdoelen, regionale en lokale ambities dienen bij te dragen aan die krachtige samenleving. Het perspectief zorgt voor integraliteit en geeft richting aan al het gezamenlijk handelen. Het brengt samenhang tussen de drie concrete ontwikkelpijlers, die het Rijk en de Regio in deze agenda overeenkomen.

2. Vijf bouwstenen voor succesvolle samenwerking tussen Rijk en Regio

Voor een effectieve besturing van de SAF hanteren Rijk en Regio een organisatie die licht is aan de ene kant, maar ook impactvol is aan de andere kant. Die organisatie bestaat op hoofdlijnen uit de volgende vijf bouwstenen:

1. *We gebruiken zoveel mogelijk governance-elementen die reeds bestaan en blijken te werken*

Alle reeds bestaande tafels en agenda's, zoals MIRT, woondeals, NPLG, maar ook regionale samenwerkingen en NOVEX-gebieden, zijn bij uitstek de plaatsen waar de afspraken uit de SAF landen. Ook de afstemming en regie vanuit de Bestuurlijke Contactgroep in Flevoland en het Directeurenoverleg Rijk-Regio zijn voorbeelden van goed functionerende elementen in de governance. De SAF brengt samenhang, creëert een verder liggend gedeeld en agenderend perspectief en kan -indien nodig- aanvullend op (sectorale) agenda's afspraken maken. Vanwege het integrale karakter van de Nota Ruimte (en toekomstige opvolgers) wordt in het BO Rijk Regio nadrukkelijk wel deze voor Rijk en regio integrale ruimtelijke planvorming op de agenda gezet.

2. *We doen niets dubbel. De SAF brengt samenhang en vult aan.*

We gaan als Rijk en Regio in de SAF niets dubbel doen. De governance is licht, maar voldoende stevig om samen, samenhangend én langjarig aan het Flevolandse perspectief te werken. Formele besluitvorming over deeltrajecten blijft binnen die besluitvormingsstructuren plaatsvinden. Denk aan het Rijk regio programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid of de besluitvorming over het transitiefonds landelijk gebied. De specifieke processen en besluitvorming hierover vindt daar plaats. De governance van de SAF is bedoeld om het geheel van de processen en samenwerking te overzien en op basis hiervan waar nodig tot bijsturing op de Rijk regio samenwerking te komen.

3. *Regionale en interdepartementale coördinatie is een must*

Een goede samenwerking vraagt om een effectieve coördinatie binnen Flevoland (regionale coördinatie) én binnen het Rijk. Logisch ook, want waar het perspectief gedeeld wordt door Rijk en Regio, zijn afspraken veel specifiek. Die zijn toegewezen aan specifieke ministeries of bestuurlijke organen binnen de regio.

4. *Volksvertegenwoordigers, portefeuillehouders en maatschappelijke partners zijn in positie*

De SAF dient de gemeenschappen in Flevoland. Het is evident dat de Provinciale Staten, de gemeenteraden en het Algemeen Bestuur de positie hebben om deze agenda vast te stellen en om zo de afspraken te voorzien van bestuurlijk commitment aan regio-zijde. Deze rol van de volksvertegenwoordiging is zo vanaf de start bepalend om telkens weer de rijks-, regionale én lokale perspectieven met elkaar te verbinden. Zo is het ook aan de bewindslieden aan Rijkszijde om verantwoordelijkheid te nemen en daarin de Tweede Kamer mee te nemen. Daarnaast vragen de drie ontwikkelpijlers om actieve betrokkenheid van de portefeuillehouders en maatschappelijke partners binnen de regio. Immers, de doelen kunnen alleen tot betekenisvolle resultaten worden gebracht indien de maatschappelijke partners verbonden zijn en hun kennis en uitvoeringskracht inzetten voor deze agenda.

5. *Rijk en Regio organiseren samenhangende focus en aandacht*

Het combineren van een perspectief met drie ontwikkellijnen en de uitwerking in doelen, resultaten en afspraken creëert een krachtige inhoudelijke focus, op basis van een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de realisatie. Deze inhoudelijke focus krijgt ook een vertaling in een jaarlijks Flevolandconferentie waarin Rijk en regio de urgentie en het belang van de SAF benadrukken en de voortgang scherp monitoren.

3. Instrumenten voor Rijk en Regio

Het Rijk en de regio kennen verschillende instrumenten om beleid te borgen en te bekrachtigen. De resultaten van de huidige MIRT, woondeals zijn input geweest voor de Strategische Agenda Flevoland. Net zoals de Strategische Agenda richting zal geven -op de middellange en lange termijn- aan toekomstige MIRT besluiten. Zo geldt dat ook in de regio. Lopende omgevingsvisies, de Verstedelijkingsstrategie van de MRA en regio Zwolle alsmede gebiedsvisie Ermelo Harderwijk Putten Zeewolde zijn input geweest voor de Strategische Agenda, net zoals de Strategische Agenda richting zal geven aan de omgevingsvisies van de provincie en gemeenten in de toekomst. Besluitvorming over MIRT en omgevingsvisies vinden plaats in de daarvoor bestemde gremia. Daar wijzigt de Strategische Agenda niets aan. De SAF biedt echter wel een integraal beeld en perspectief en het platform om op regionaal niveau consistente en ingebedde samenwerking tussen Rijk en Regio tot stand te brengen. Dat is voor de provincie, het waterschap, de gemeenten en het Rijk

van groot belang.

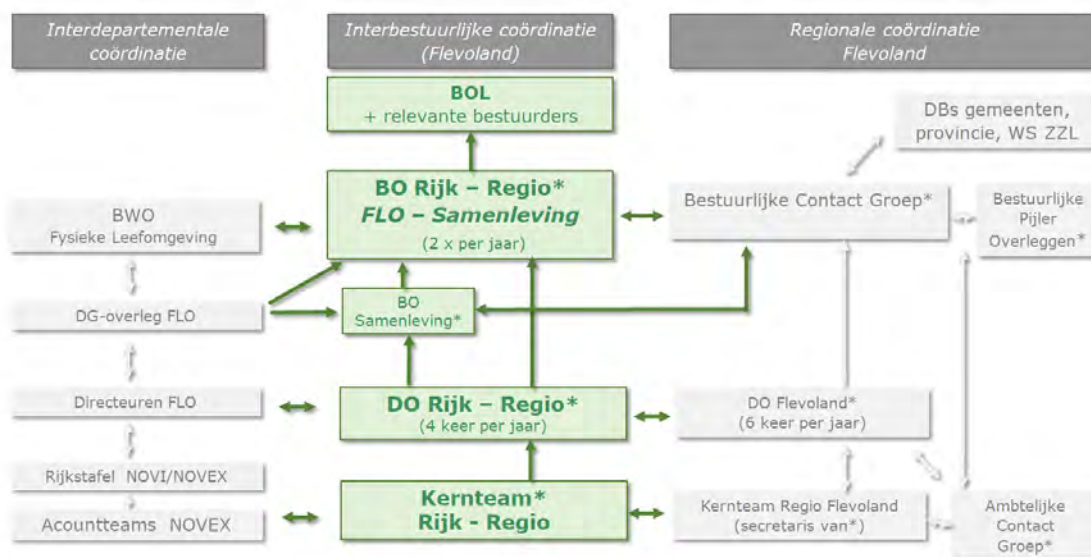
4. Interbestuurlijke coördinatie Rijk en Regio

De interbestuurlijke coördinatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk en Regio. Gezamenlijk bereiden zij agenda's voor en geven sturing aan realisatie van de SAF. Deze agendavorming en sturing vindt plaats op verschillende niveaus:

- *Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL)*; in dit overleg zullen regio en Rijk de SAF en grootschalige actualisaties, uitbreidingen of aanscherpingen, gezamenlijk bekrachtigen. Hiervoor kan het BOL – waar nodig – worden uitgebreid met relevante bewindslieden.
- *Het Bestuurlijk Overleg Rijk-Regio (BO RR)*; het BO Rijk-Regio is de tafel waar (regionale of/en nationale) opgaven bij elkaar worden gebracht om integrale besluiten te nemen. Dit is de meerwaarde van het BO Rijk-Regio omdat dit op geen enkele andere tafel gebeurt. Dit overleg besluit over het aanbieden van actualisaties, aanscherpingen en uitbreidingen van de SAF aan de volksvertegenwoordigingen. Dit kan bijvoorbeeld gaan om het opnemen van nieuwe afspraken tussen Rijk en regio. Het BO RR komt circa twee tot drie keer per jaar bijeen. Deelnemers aan regiozijde zijn vertegenwoordigers van de provincie, het waterschap, een bestuurder van Lelystad of Almere en een vertegenwoordiger vanuit de gemeenten Zeewolde, Urk, Dronten of Noordoostpolder. Deelnemers aan Rijkszijde zijn vertegenwoordigers van de ministeries BZK, EZK, IenW en LNV op DG-niveau. De vaste vertegenwoordiger kan alleen door een collega DG vervangen worden. Waar het specifiek inhoudelijk gewenst is kunnen andere partijen of andere ministeries (zoals SZW, OCW, Defensie) aansluiten. Indien nodig wordt hierbij een bestuurlijk vooroverleg georganiseerd met BZK, andere ministeries en regiopartijen. Vanuit de Bestuurlijke Coördinatiegroep of DG overleg FLO kan onderbouwd het verzoek aan DG BZK gedaan worden om een Bestuurlijk Vooroverleg te organiseren met vakdepartementen anders dan de direct betrokken vakdepartementen. De zorg vanuit de regio over onbalans tussen de hoge bevolkingsgroei en aanwezigheid van voldoende zorgvoorzieningen kan op deze tafel in aanwezigheid van BZK en VWS geadresseerd worden. Mogelijke aanvullende Rijk regio afspraken die hieruit voortkomen kunnen in een volgende versie van de Uitvoeringsagenda SAF

opgenomen worden. Eens per jaar valt het BO RR samen met een “Flevoland-evenement” waarvoor de eerst verantwoordelijk minister aan Rijkszijde is uitgenodigd.

- *Het Directeurenoverleg Rijk-Regio (DO RR)*; dit overleg actualiseert de agenda, operationaliseert en stelt bij. Het DO is de formele opdrachtgever voor de SAF, het Kernteam Rijk Regio en de secretaris. Het DO RR komt circa vier keer per jaar bijeen. Bovendien functioneert het overleg als voorportaal van het Bestuurlijk Overleg Rijk-Regio en een jaarlijkse Flevoland-Regiodag.
- *Het ambtelijk Kernteam Rijk Regio en secretaris*; het ambtelijk Kernteam Rijk Regio coördineert namens het Rijk en de Regio de uitvoering van de SAF. Zij zijn verantwoordelijk voor het organiseren van het overkoepelende proces. Het Kernteam Rijk regio ziet toe op de uitvoering van de verschillende afspraken zoals benoemd in de Strategische Agenda Flevoland en actualiseert de SAF. Vanuit de regio wordt zorggedragen voor het vervullen van de rol van secretaris van dit ambtelijk kernteam. De secretaris zit het ambtelijk Kernteam Rijk Regio voor. Het ambtelijk Kernteam Rijk Regio zorgt voor tijdige, zowel bij Rijk als regio afgestemde, voorbereiding van de DO's en BO's. Zowel Rijk als regio borgen voortgang en continuïteit van het ambtelijk Kernteam Rijk Regio.

Figuur: organisatie van de governance¹.

- *Een overeengekomen escalatielijn*; indien er in het tot stand komen van resultaten of in de afstemming met reguliere tafels problemen ontstaan dan volgt de escalatie de weergegeven lijn vanaf het kernteam via DO, naar het BO.

¹ De afkortingen staan voor: BOL: Bestuurlijk overleg Leefomgeving, BWO: Bewindsliedenoverleg Fysieke Leefomgeving, FLO: Fysieke Leefomgeving, BO: Bestuurlijk Overleg, DBs: Dagelijkse Bestuur, DO: Directeurenoverleg.

- *Regiodag Flevoland*; jaarlijks wordt dit evenement door de betrokken ministeries en de Flevolandse overheden georganiseerd. Zoals aangegeven vindt er tijdens dit evenement een vergadering van het BO Rijk-Regio plaats, waar tevens de eerst verantwoordelijk minister aan rijkszijde is uitgenodigd. Centraal staat ontmoeting van bestuurders, volksvertegenwoordigers en maatschappelijke partners om te spreken over de SAF, de voortgang, successen en obstakels die er zijn.
- *Kosten voor het uitvoeringsprogramma*; de kosten voor het uitvoeringsprogramma, het kernteam en het evenement worden – voor zover niet gedekt door lopende activiteiten in budgetten – bekostigd door alle betrokken partijen. Het DO Rijk-regio doet hiervoor jaarlijks een voorstel aan het BO Rijk-regio ter besluitvorming. De partners leggen dit via voor hen relevante gremia voor ter bespreking en/of besluitvorming.

5. Ruimtelijke én maatschappelijke oriëntatie; het belang van aanhaking andere ministeries

Rijk en Regio slaan de handen ineen. Dat betekent niet dat het perspectief waarop naar oplossingen gekeken wordt, gelijk is. Voor het Rijk zal de bijdrage van Flevoland aan landelijke opgaven dominant zijn. Daar waar voor Flevoland het bredere samenlevingsperspectief dominant is. Immers, Flevoland wil bouwen aan samenlevingen. Rijk en Regio vinden elkaar in de overtuiging dat een langjarige samenwerking doelen van Rijk en Regio het beste verder brengt.

De kracht van de samenwerking is de overzichtelijkheid en omvang van het aantal kernspelers. Bij de Regio zes gemeenten, één provincie en één waterschap. En bij het Rijk vier ministeries, te weten: BZK, EZK, IenW en LNV.

Dat neemt niet weg dat voor belangrijke onderdelen van de agenda met een meer (sociaal-) maatschappelijke waarde ook andere organisaties of ministeries kunnen of zelfs moeten worden aangehaakt. De drie meest belangrijke onderdelen gaan over voorzieningen, zorg en onderwijs. Naast de overheden zijn onderwijsinstellingen, ondernemers en maatschappelijke partners dragende krachten voor het verwezenlijken van de doelen van de SAF.

Het is van groot belang dat de betrokken bestuurlijke partners van Rijk en Regio gezamenlijk de verantwoordelijkheid hebben om op specifieke onderdelen te zorgen voor een krachtige verbinding en bijbehorend commitment van de maatschappelijke partners alsmede ministeries als VWS, OCW en SZW. Dat betekent dat overleg, afstemming en vooral een actiegerichte agenda wordt georganiseerd langs de lijnen van de drie ontwikkelpijlers.

6. Commitment, vernieuwing en evaluatie

De SAF is een langjarige samenwerking. De partijen dragen de SAF gezamenlijk. Dit commitment betekent ook dat het Rijk evenals de regio ervoor verantwoordelijk zijn dat afspraken nagekomen worden. Partijen mogen van elkaar verwachten dat ze de SAF meenemen in interne overwegingen en overleggen. Ook mogen de partijen van elkaar verwachten dat ze relevante partijen – zoals aan Rijkszijde andere ministeries en aan regiozijde maatschappelijke partners – uitnodigen, betrekken en aansporen waar nodig. Hierop mogen we elkaar aanspreken. Samen actualiseren we de SAF en waar nodig de governance regelmatig om op deze wijze het gedeelde perspectief na te blijven streven.

De agenda heeft een duidelijke startpositie met een ruimtelijk en maatschappelijk perspectief, en daaraan verbonden opgaven en doelen. De snelheid van wijzigingen op deze drie vlakken zal veelal traag zijn. Dat geldt niet voor de te behalen resultaten en de afspraken die nodig zijn om de resultaten te boeken. Daarom is het nodig om de governance erop in te richten dat eenvoudig, maar cyclisch, gecoördineerd en weldoordacht vernieuwing van de agenda kan plaats vinden. Zowel op de trage elementen als op de aanpassingen die sneller worden doorgevoerd.

De zes gemeenten, het waterschap, de provincie en de ministeries van BZK, IenW, LNV en EZK verbinden zich aan elkaar in een strategische langjarige samenwerking tussen Rijk en regio. Het is niet nodig om na elke verkiezing op rijks-, provinciaal waterschaps- of gemeentelijk niveau een evaluatie van de samenwerking plaats te laten vinden. Een driejaarlijkse evaluatie is wel zinvol. Het eerste moment voor een evaluatie en bijbehorende verbeterslag is na drie jaar (medio 2026). Rijk en regio dragen hier samen verantwoordelijkheid voor.

**Samen Maken
We Flevoland**

Voortgang afspraken Uitvoeringsagenda SAF

Samen Maken We Flevoland

Samenvatting

In 2023 is de Strategische Agenda Flevoland (SAF) vastgesteld. Naast een perspectief bevat de SAF een Uitvoeringsagenda. In de Uitvoeringsagenda van de SAF zijn alle bestaande en aanvullende afspraken opgenomen die door Rijk en regio zijn vastgesteld in 2023 (BOL Noord West, Bestuurlijk Overleg Rijk Regio oktober 2023) als basis voor langjarige Rijk regio samenwerking bij de doorontwikkeling van Flevoland.

In de SAF zijn 60 bestaande en aanvullende afspraken opgenomen verdeeld over de drie pijlers. Op veel punten zijn resultaten of is voortgang geboekt. Op een aantal punten kan geconstateerd worden dat vanuit de regio een aantal processen niet of langzamer zijn verlopen dan eind 2022 was voorzien toen de Strategische Agenda Flevoland bij het Bestuurlijk Overleg Rijk Regio werd vrijgegeven voor besluitvorming in de regio en bij het Rijk. Aan Rijkszijde is voortgang met het faciliteren van de transitie van het landelijk gebied lastiger gebleken dan was voorzien. Er is een drietal redenen waargenomen waarom (nog) geen of niet genoeg voortgang is geboekt:

- Er is een nieuwe urgentie ontstaan of er zijn urgente vervolgvragen ontstaan waarop inzet nog niet was geregeld
- Er is meer inzet (mensen, middelen, kwaliteit) nodig, die er nu nog niet is
- Er is meer integraliteit nodig die nu nog niet geborgd kan worden.

Rijk en regio hebben gesproken over prioritering om gezamenlijke uitvoeringskracht te ontwikkelen om snel resultaten te behalen. De onderwerpen dienen indien nodig verder geprogrammeerd en/of van middelen voorzien te worden zodat Rijk en regio daar concrete resultaten kunnen gaan boeken.

De belangrijkste gezamenlijke onderwerpen om nu met het Rijk meer uitvoeringskracht op te ontwikkelen zijn:

1.

Pijler 1: Vitale steden en dorpen

Hoge woningbouwproductie borgen door juiste condities o.a. energie infra

Sociaal maatschappelijke aspecten meer aandacht geven naast woningbouwaantallen o.a. zorgvoorziening en vergrijzing

Tijdig duidelijkheid over bereikbaarheid/mobiliteit. Naast MIRT Lelylijn ook inzet op IJmeerverbinding, A27 en N50 nodig.

Leefbaarheid en financieringsmethodieken: new towns en financieringsmethodiek

Toekomstbestendige nieuwbouw na 2030: regionale afstemming noodzakelijk liefst vóór opstellen omgevingsvisies gemeenten

2.

Pijler 2: Toekomstbestendige regionale economie

Oplossen netcongestie t.b.v. ontwikkeling regionale economie en woningbouw

Betere woonwerkbalans nodig: inzetten op verder ontwikkelen en uitvoeren visie en strategie economisch profiel Flevoland (op basis van vastgestelde Ruimtelijk Economische Aanpak) + ruimtelijk inpassen van grootschalige nationale voorzieningen die hierbij passen.

Meer hoger en universitair onderwijs nodig t.b.v. economisch ecosysteem.

Behouden krachtige Flevolandse landbouw. Voor landbouwtransitie inzet middelen nodig.

3.

Pijler 3: Robuust natuurlijk fundament

Uitwerken afwegingsmechanisme en normenkader

Bij verkennen transitiegebieden zorgen voor voldoende inzet van middelen en mensen

Water en bodem sturend: buitendijks bouwen

Verstevigen inzet op groen-blauwe dooradering

Voortgangsrapportage Strategische Agenda Flevoland

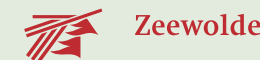
Inleiding

In 2023 is de Strategische Agenda Flevoland (SAF) vastgesteld. Naast een perspectief bevat de SAF een Uitvoeringsagenda. In de Uitvoeringsagenda van de SAF zijn alle bestaande en aanvullende afspraken opgenomen die door Rijk en regio zijn vastgesteld in 2023 (BOL Noord West, Bestuurlijk Overleg Rijk Regio oktober 2023) als basis voor langjarige Rijk regio samenwerking bij de doorontwikkeling van Flevoland. Deze voortgangsrapportage geeft een bondige weergave van de voortgang van deze afspraken, voorjaar 2024.

De voortgangsrapportage is als volgt opgebouwd:

- Per pijler is de tekst van de afspraken uit de vastgestelde Uitvoeringsagenda opgenomen.
- Voor elke afspraak is een beknopte weergave van de voortgang beschreven.
- Op basis van die voortgang is waar nodig een voorstel voor een interventie beschreven.
- De door algemene besturen van de regio gemaakte opmerkingen en aandachtspunten bij de vaststelling van uitvoeringsagenda zijn opgenomen in [bijlage 1](#) Aandachtspunten volgende versie Uitvoeringsagenda SAF.

Een overzicht van alle gebruikte afkortingen is opgenomen als [bijlage](#).

1.

Pijler 1: Vitale Steden en dorpen

Afspraak	Voortgang voorjaar 2024	Voorgestelde interventie
Algemene bouw		
In de regio worden tot en met 2030 39193 nieuwe woningen gebouwd.	- Verwachting 60% haalbaar tot 2030. - Zonder Rijksinzet is er geen stroom voor bedrijven en huishoudens beschikbaar tussen 2025 en 2029. - Bemensing op woondossier adequaat, op energie-infra nog onvoldoende.	Betrokkenheid Rijk op energie-infra versterken.
Rijk en regio werken samen in NOVEX gebied regio Zwolle aan verstedelijking regio.	- Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle is vastgesteld. Deelname deelregio Flevoland in Regio Zwolle wordt sterker via de nieuwe governance. - Bemensing is adequaat.	
Rijk en regio maken in NOVEX gebied MRA afspraken over evenwichtige groei. Afspraken worden gemaakt om Almere Pampus te ontwikkelen tot hoogstedelijk woon-werkgebied en over de verdere ontwikkeling van Oosterwold.	- Verstedelijkingsstrategie MRA is mede de basis voor de Strategische Agenda Flevoland geweest en benoemt randvoorwaarden voor evenwichtige groei Oostflank MRA. - Afspraken over samenwerking Rijk en regio bij Almere Pampus zijn gemaakt. - Bemensing is adequaat.	

Afspraak	Voortgang voorjaar 2024	Voorgestelde interventie
Circulaire bouw		
Rijk en regio werken samen in City deal Circulair en Conceptueel bouwen. Provincie werkt aan een pilotgebied Integraal Duurzaam Bouwen met inzet van proeftuinen Houtbouw en Biobased bouwen.	- Afspraak loopt. - Binnen Floriade terrein is ruimte voor een pilotgebied gecreëerd. - Bemensing is adequaat.	
Provincie en Almere werken samen aan ontwikkeling Green Innovation Hub. Streven is een aanvraag voor een bijdrage uit het Nationaal Groeifonds en/of Regiodeal te doen.	- Afspraak loopt. - Adequaat maar wel met sterke focus op Almere.	
1.a Ambitie bij ontwikkelen van de woningen uit de provinciale woningbouwafspraken tot en met 2030 rekening houden met richtinggevende uitspraken. <i>Planning: 2023-2025 en verder</i>	- Woondeals zijn getekend. - In aanvulling zijn recent door Rijk en Regio/provincie aanvullende afspraken getekend over pilots om netcongestie problemen aan te pakken. - Adequaat m.b.t. woningbouw. Inzet op energie-infra nog in opbouw.	
1.b Onderzoek naar het realiseren toekomstbestendige nieuwbouwwoningen na 2030. <i>Planning: 2023</i>	- Toekomstbestendige nieuwbouw na 2030: regionale afstemming noodzakelijk liefst vóór opstellen omgevingsvisies gemeenten - Voor deze aanvullende ambities na 2030 is nog geen regionale afstemming georganiseerd.	Er is meer tijd nodig, plan van aanpak opstellen, inclusief planning.
1.c 15% van de nieuwbouwwoningen tot 2030 worden in houtbouw of biobased materialen uitgevoerd. <i>Planning: 2023-2025 en verder</i>	- In de MRA-Green Deal wordt gewerkt naar 20% vanaf 2025 en in de woondeal met Zeewolde-Urk-NOP-Dronten (ZUND) staat inspanning om in 2030 minimaal de helft van het aantal woningen circulair en industrieel te laten bouwen. - Vanuit de provincie is een kwartiermaker bio-based bouwen aangesteld om gemeenten te helpen deze ambitie te realiseren. De provincie zit aan tafel bij de ontwikkeling van het interdepartementaal plan bio-based bouwen.	
1.d Verkennen opzetten van een project 'Van Land Tot Pand' om biobased materialen te produceren voor de woningbouw. <i>Planning: 2023</i>	- Het Natural Pavilion van de Floriade wordt de nationale campus Toekomstbestendig Bouwen (incl. biobased bouwen) - Opdracht Building Balance om de ketenaanpak te realiseren gericht op de keten voor vlas en multipurpose gewassen - Er loopt met lenW gesprek om samen met BZK en FIN na te gaan of in Flevoland experimenteel ruimte is om af te wijken regelgeving die circulaire bouw op basis van regionaal geteelde grondstoffen (financieel) belemmert.	
Mobiliteit		
Ijmeerverbinding is stip op de horizon voor een volledig hoogstedelijke ontwikkeling van Almere Pampus.	- MIRT onderzoek Amsterdam Bay Area is uitgevoerd. Rijk en regio onderzoeken mogelijkheden van enige woningbouw icm HOV zonder hoogstedelijke ontwikkeling te blokkeren. Is afhankelijk van rijksmiddelen voor MIRT verkenning. - In BO MIRT 2022 is besloten om een ruimtelijk strategische verkenning Pampus uit te voeren. Deze ruimtelijk strategische verkenning Pampus wordt in 2024 afgerond en voorgelegd aan BO MIRT. Op basis hiervan wordt door gezamenlijke partijen bezien welke vervolgafspraken gemaakt kunnen worden.	
Almere Pampus wordt pas gerealiseerd als er duidelijkheid ontstaat over realisatie van een Ijmeerverbinding, omdat die randvoorwaardelijk is voor de ontwikkeling van Almere Pampus.		
Reservering van een rijksbijdrage aan een HOV Pampus en/of Oosterwold.	Afspraken zijn gemaakt in BO MIRT najaar 2022. Opgenomen in de uitwerking infrastructuuronderzoek van Almere Pampus	

Afspraak	Voortgang voorjaar 2024	Voorgestelde interventie
Onderzoek naar multimodale bereikbaarheid Lelystad Warande	- Onderzoek loopt (gemeente, provincie, IenW, RVB, NS, ProRail). - Conclusies worden sept 2024 verwacht. Voornemen is afspraken te maken in BO MIRT 2024 over vervolg bereikbaarheidsmaatregelen verstedelijking Lelystad	
Mogelijkheden bespreken om zo spoedig mogelijk te starten met een MIRT verkenning A27 Eemnes-Zeewolde.	- Het project A27 Eemnes-Zeewolde is in 2023 gepauzeerd door gebrek aan financiële mogelijkheden bij het Rijk (Heroriëntatie) en grotere behoefte beheerskosten rijks infrastructuur. - Onvoldoende voortgang bij verbreding A27 zal effect hebben op woningbouw in Almere Oosterveld en Lelystad, maar ook in Noordelijk Nederland aangezien Flevoland ook als verbindende schakel wordt gebruikt vanuit Groningen en Fryslan richting het Gooi. - Als vervolgstap worden in het BO's Leefomgeving van 19 en 20 juni afspraken gemaakt over factsheets van de gepauzeerde projecten waaronder de A27 Eemnes-Zeewolde, het beoordelingskader van de toedeling van de resterende projectbudgetten en het plan van aanpak van de gepauzeerde projecten.	
Een financiële afspraak is in BO Mirt gemaakt over A6 Almere-Lelystad.	Geld is beschikbaar. Onderzoek naar belemmeringen stikstof loopt, waarbij eerste beeld is dat stikstofproblematiek van dit traject beperkt en oplosbaar lijkt te zijn.	
MIRT onderzoek Lelylijn (novex gebied Lelylijn)	MIRT onderzoek loopt en Rijk heeft 3 miljard beschikbaar gesteld t.b.v. een MIRT verkenning.	
1.e Onderzoek naar de effecten van de woningbouw-ambities op het hoofdverkeerssysteem van Flevoland. <i>Planning: 2023</i>	Onderzoek loopt, wordt geleid door provincie samen met gemeenten en met betrokkenheid van IenW. De uitgangspunten van het onderzoek zijn na overleg in de regio aangepast. Planning gaat uit van delen conclusies en maken van vervolgspraken in BO MIRT 2024.	
Leefbaarheid en financiële methodieken		
1.f Gesprek over methodieken om rijks gelden toe te kennen voor het realiseren van regionale en lokale voorzieningen. <i>Planning: 2023</i>	- Niet tijdig uitgevoerd. - Nog geen gesprek met Rijk vanuit regio georganiseerd. - Onvoldoende bemensing vanuit regio. - Provincie is met gemeenten een proces gestart om tot een Regionale Investeringsagenda te komen die input zal zijn voor een Ruimtelijk Arrangement. Inadequate financieringsmethodieken (provinciefonds, T-2 systematiek voorfinanciering, stille lasten problematiek gemeenten, provincie, waterschap) worden hierin meegenomen.	Planning wijzigen naar eind 2024.
1.g Onderzoek naar verbeteren van de leefbaarheid van de bestaande gebouwde omgeving in Flevoland. <i>Planning: 2024</i>	- Provincie en gemeenten zijn voorbereidende onderzoeken aan het uitvoeren samen met Flever en leden van de Zorgtafel. - De gemeenten Almere en Lelystad nemen deel in onderzoek naar New Towns waaraan ook BZK deelneemt.	

Pijler 2: Toekomstbestendige regionale economie

Afspraak	Voortgang voorjaar 2024	Voorgestelde interventie
Economie algemeen		
Rijk en regio zetten in op creëren arbeidsplaatsen via interbestuurlijke samenwerkingen zoals Novex MRA, Novex Regio Zwolle en Gebiedsagenda Ermelo, Harderwijk en Zeewolde.	Interbestuurlijke samenwerking loopt. Bij Almere/Lelystad via Ruimtelijk Economische Aanpak (BOL Noord West zomer 2022). In Regio Zwolle wordt een Regio deal opgesteld waarvoor het Rijk financiële ruimte heeft toegezegd.	
Rijk en regio werken in de Regio Deal Noordelijk Flevoland samen aan toekomstbestendig maken Maritieme Cluster Urk o.a. door realisatie Maritieme Service Haven Flevoland, verduurzaming Ijsselmeervisserij met betrekking tot Urk en het verzilveren van groeipotentieel Noordelijk Flevoland verbonden aan smart mobility (MITC te Marknesse).	Regiodeal Noordelijk Nederland wordt uitgevoerd.	

Afspraak	Voortgang voorjaar 2024	Voorgestelde interventie
Bedrijven(terreinen), Rijks- en kennisinstellingen		
Rijk neemt in 2024 een besluit over de opening van Lelystad Airport. Er wordt doorgewerkt aan natuurvergunning en het mogelijk maken om altijd naar hogere luchtlagen door te kunnen stijgen.	- Lelystad Airport is gereed voor ontvangst van groothandelsverkeer (type B737, niet voor vrachtluchten) naast huidige General Aviation (ca. 80.000 starts/landingen per jaar) - Aangenomen motie Tweede Kamer Jan 2024 kan mogelijk impact hebben op ontwikkeling.	
2.a Ontwikkelen visie en strategie op het economisch profiel van Flevoland. <i>Planning: 2023</i>	- Voor Almere en Lelystad is - afgestemd met de MRA – de Ruimtelijk Economische Aanpak vastgesteld bij BOL Noord West in 2023. - Provincie en gemeenten zijn in gesprek over gewenste economische profielen	Planning wijzigen naar medio 2024.
2.b Evalueren van de Regio Deal Noordelijk Flevoland	Wordt ingepland te zijner tijd	
2.c Ruimtelijk inpassen van grootschalige (nationale) voorzieningen met substantiële werkgelegenheid. <i>Planning: 2023</i>	- Verkennd gesprek met BZK heeft plaatsgevonden. Vervolgstappen vanuit het Rijk voor rijkshuisvesting in Flevoland stukt. - Vanuit het Rijk is nog geen mededeling gegeven over mogelijkheden naast het lopende gesprek over de huisvesting van een Kazerne voorziening. - Onvoldoende Rijk regio contacten naast lopende inzet mbt Kazerne ontwikkeling. Vroegtijdige betrekking van de regio door het Rijk wordt door de regio gemist. Wat het perspectief van de groeiopgave en het belang voor de economische propositie en werkgelegenheid binnen Flevoland beperkt. - Regio wenst bedrijven en arbeidsplaatsen die aansluiten bij focus in ruimtelijk economische aanpak/profiel	Planning wijzigen naar medio/eind 2024. Meer verbinding/samenwerking tussen Rijk en regio
Rijk en regio werken samen in Novex gebied MRA aan een ruimtelijk economische aanpak voor de oostflank van de MRA. Deze wordt voor BOL 2023 uitgewerkt.	Vastgesteld tijdens BOL Noord West.	Afspraak is succesvol uitgevoerd en kan afgevoerd worden. Bezien of in vervolgaand agenda uitvoeringsactie moeten worden opgenomen.
Oostflank van de MRA wordt standaard betrokken in de afweging bij het verplaatsen van bestaande of vestigen van nieuwe rijksinstellingen.	Zie 2c	
Rijk en regio werken aan realiseren van geschikte werklocaties in het Programma werklocaties van EZK. Het gaat om nieuwe werklocaties maar ook om herstructureren van bestaande werklocaties	In kader van afspraken die bij het BO MIRT 2023 met oa Almere zijn gemaakt, wordt hieraan gewerkt	
2.d Verkennen van mogelijkheden om kennisinfrastructuur van de regio te versterken. <i>Planning: 2023</i>	- Rijk en Regio hebben een eerste start gemaakt met de regiodeal (18,2 miljoen) die eind 2023 tussen Rijk, Almere, Lelystad en Provincie is vastgesteld. - Deze afspraak vergt nadrukkelijk een stevig vervolg in 2024 en verder waarbij ook hoger onderwijsontwikkeling in de landelijke gemeenten op het gebied van landbouw en visserij aandacht behoeven.	Afspraak is succesvol uitgevoerd en kan afgevoerd worden. Bezien of in vervolgaand agenda uitvoeringsactie moeten worden opgenomen.
Energie		
Uitbreiden 380 kV met een extra verbinding tussen Diemen en Ens en een nieuwe verbinding tussen Ens en Vierverlaten.	Proces om tot een Rijksinpassingsplan te komen loopt met betrokkenheid van alle gemeenten en provincie.	

Afspraak	Voortgang voorjaar 2024	Voorgestelde interventie
Het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat werkt aan een toekomstbestendige energie infrastructuur om samenhang tussen investeringen van netbeheerders en ruimtelijk beleid van provincie en gemeenten aan te brengen. Ook wordt gekeken naar de mogelijkheden voor de ontwikkeling van een waterstofinfrastructuur. Voorjaar 2023 wordt een startnotitie hiervoor gepresenteerd. Eerste stap daarna is het uitvoeren van een systeemstudie naar de energieinfrastructuur in Flevoland.	- Is in opbouw - De provincie heeft een waterstofcoalitie opgezet. - In het Programma Energiehoofdstructuur is een mogelijke aantakking op het landelijk waterstofnetwerk voorzien richting de Maximacentrale richting 2050 waarbij afstemming via PMIEK verloopt.	
2.e Aanwijzen experimenteergebied voor duurzame innovaties in het energiesysteem	Een experimenteergebied is aangeboden door gemeente Almere bij Weerwater en gesprek over inzet IenW/FIN/BZK met PRICE (als projectleider voor gemeente+Provincie) loopt.	
Landbouw		
Regio verkent met LNV de mogelijkheden voor een Collectief Teeltplan Flevoland	Dit loopt en is onderdeel van de aanvraag koploper maatregelpakketten in het kader van het FPLG. Onder voorwaarde van verduidelijking doelbereik en verbetering onderbouwing financiering en mitigeren risico's heeft de Landbouwniversiteit Wageningen (WUR) dit voorstel positief geapprecieerd. Het verbeterde voorstel wordt 1 april ingediend bij RTLG.	
2.f Verkennen mogelijkheden kennisontwikkeling en kennisverspreiding in de voedselsector te ondersteunen. <i>Planning: 2024</i>	- Dit loopt deels via en is onderdeel van de aanvraag koploper maatregelpakketten in het kader van het FPLG. Onder voorwaarde van verduidelijking doelbereik en verbetering onderbouwing financiering en mitigeren risico's heeft de Landbouwniversiteit Wageningen dit voorstel positief geapprecieerd. Het verbeterde voorstel wordt 1 april ingediend bij RTLG. - Voor nieuwe ideeën in dit kader is actie in 2024 voorzien.	Aandacht is nodig voor capaciteit provincie bij noodzakelijke aanvullingen aanvragen NPLG/FPLG.
2.g Verkennen van mogelijkheden om fieldlabs duurzame voedselvoorziening in Flevoland te laten plaatsvinden. <i>Planning: 2023</i>	Dit loopt, er is verdere actie voor 2024 voorzien.	

Pijler 3: Robuust natuurlijk fundament

Afspraak	Voortgang voorjaar 2024	Voorgestelde interventie
Markermeer en IJsselmeer		
Rijk en regio gaan in gesprek over lopende projecten waar de mogelijkheid van buitendijks bouwen onderdeel van is, zoals Almere Pampus en de Kustvisie Lelystad.	- Gemeente Lelystad, Almere, waterschap en IenW werken gezamenlijk aan een proces tot integraal voorstel over de verschillende landaanwinningprojecten. - Streven is een integraal besluit te nemen in BOL juni, in ieder geval voor Lelystad Waterfront en overige projecten, voor Almere Pampus wordt gewerkt aan een procesvoorstel.	
Rijk en regio werken in Agenda IJsselmeergebied 2050 en Deltaprogramma IJsselmeer en Zoetwater gezamenlijk aan een goede balans tussen een robuust watersysteem en de verschillende gebruiksfuncties van het IJsselmeergebied.	- Proces IJsselmeeragenda onder leiding van Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied loopt en zal in 2025 worden afgerond - Via het BPIJ is de regio goed aangehaakt op ontwikkelingen in de Deltaprogramma's en de Agenda IJsselmeergebied.	
Rijk en regio werken in Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) aan verbeteren ecologische waterkwaliteit en versterken natuur. Het PAGW project Oostvaardersoevers verbindt Markermeer en Oostvaardersplassen en Lepelaarplassen.	- Samenwerking rondom PAGW loopt (o.a. verkenning Ketelmeer, Oostvaardersoevers). - Voor PAGW project Oostvaardersoevers is een Milieueffectrapportage uitgebracht in 2023 en een voorkeursvariant in beeld gebracht.	

Afspraak	Voortgang voorjaar 2024	Voorgestelde interventie
Bodem en water		
Waterschap, provincie en LTO Noord werken in Actieplan Bodem en Water samen om duurzame landbouw te bevorderen door bewust bodemgebruik, een goede waterkwaliteit en waterconservering in het bodemprofiel.	Het Actieplan Bodem en Water is een lopend programma waar door Provincie, Waterschap, kennisinstellingen, agrariërs en landbouworganisaties kennis wordt gedeeld.	
Provincie, gemeente NOP, gemeente Zeewolde, waterschap, LTO Noord en RVB werken in het gebiedsproces bodemdaling Flevoland aan haalbare en kansrijke strategieën voor het grondgebruik in gebieden met bodemdaling. Doel is om binnen drie jaar praktisch getoetste kennis en bruikbare inzichten te verkrijgen.	- Het betreft hier voornamelijk kennisontwikkeling en nog niet een daadwerkelijk gebiedsproces. Dit kan mogelijk worden opgepakt binnen het FPLG bij de aanvraag van maatregelpakketten. - Het RVB is bij de projectgroep betrokken. In de kamerbrief van 28 maart 2023 is aangekondigd dat het RVB een verbreding van het takenpakket krijgt. Om zo bij te dragen aan de VRO-opgave. De praktische effectuering van deze verbreding is nog niet uitgewerkt.	Inventarisatie en gezamenlijk signaal vanuit de regio aan het Rijk om deze verbreding ook daadwerkelijk in praktische zin vorm te geven. En hierbij ministerie-overstijgend te werk te gaan.
Ruimtelijke inpassing groen en blauw		
3.a Ontwikkelen afwegingsmechanismen voor ruimtelijke keuzes op basis van bodem, water en biodiversiteit. <i>Planning: 2023</i>	- Voor de zomer van 2023 hebben verkennende gesprekken plaatsgevonden en is een eerste uitwerking opgesteld. - Het proces is stilgevallen vanaf zomer 2023. - In de regio zijn wel interessante ontwikkelingen die kunnen worden gekoppeld aan deze doelstelling.	Aanpak herzien en planning wijzigen naar eind 2024. Tevens verbinden van lopende initiatieven.
3.b Maken normenkader met minimale eisen voor realiseren van gebouwen en omgevingen met oog voor het natuurlijk fundament. <i>Planning: 2023</i>	- Hier is nog geen concrete actie op gezet. - Wel wordt op verschillende plaatsen in de regio gewerkt aan delen van deze afspraak. Hierbij kan gedacht worden aan onderdelen van de Regionale Adaptatiestrategie Flevoland en KPIs rondom landbouw. Maar mogelijk is er ook input vanuit trajecten als Almere Pampus te koppelen.	Aanpak herzien en planning wijzigen naar eind 2024. Tevens verbinden van lopende initiatieven.
Provincie Flevoland heeft een doel gesteld van 1700 hectare extra bos aan te leggen tot 2050 en de ambitie daarvan 1200 hectare al in de periode tot 2030 aan te leggen.	- Ambitie is vastgelegd in Ruimtelijk Voorstel Provincie Flevoland maar nog niet exact begrensd of ingevuld. - Dit zal zowel binnen stedelijk gebied als in het kader van het Flevolands Programma Landelijk Gebied waarvoor rijksmiddelen nodig zijn uitgevoerd worden.	
Rijk en regio streven naar goede groenblauwe dooradering t.b.v. waterkwantiteit, waterkwaliteit en versterking biodiversiteit. Het streven is 10% groenblauwe dooradering in 2050. In 2030 is 50% van de huidige opgave gerealiseerd en in 2035 is 65% van huidige opgave gerealiseerd.	Deze maatregel loopt in het Flevolands programma Landelijk gebied.	
3.c Verkennen transitiegebieden waar het ruimtegebruik aangepast moet worden in lijn met water, bodem en biodiversiteit. <i>Planning: 2024 en verder</i>	- Actie is ingepland voor 2024. - Dit kan mogelijk deels onder de koepel van het FPLG worden uitgevoerd.	Aandacht is nodig voor capaciteit provincie bij noodzakelijke aanvullingen aanvragen NPLG/FPLG.
3.d Verkennen realisatie van zachte overgangsgebieden en groenblauwe dooradering. <i>Planning: 2023</i>	Wordt uitgevoerd in kader van FPLG/Ruimtelijk Voorstel.	Planning wijzigen naar eind 2024.

Bijlage 1. Aandachtspunten voor volgende versie (rollende) Uitvoeringsagenda SAF

BO Rijk en Regio is akkoord gegaan met het meenemen van devolgende punten die in Raden, Staten en AV zijn benoemd bij behandeling van de eerste Uitvoeringsagenda SAF naar een volgende versie van de (rollende) uitvoeringsagenda van regio en Rijk.

Pijler 1

- Meer aandacht voor zorgvoorzieningen in de SAF. Er staat nu al druk op de beschikbaarheid daarvan door het wegvallen van zorgvoorzieningen en de vergrijzing. Dit zal alleen maar toenemen met de verwachte groei van de hoeveelheid inwoners in Flevoland.
- De provincie, NOP en Zeewolde vragen aandacht de veiligheid en doorstroming via de N50 en de verbindingen via de Nijkerkerweg naar de A28/regio Zwolle te verbeteren. De gemeente Almere vraagt de IJmeerverbinding steviger in het document te benoemen.

Pijler 2

- In de afspraken van de *'rollende uitvoeringsagenda'* ook de vrijetijdseconomie en met name toerisme en recreatie wordt benoemd. Zeewolde en Lelystad vragen in dit licht specifiek meer aandacht voor het kustgebied in de beide gemeenten.
- Nadere uitwerking van de economische sectoren waar Flevoland zich op wil richten. Lelystad pleit er daarbij voor in de uitvoeringsagenda de sterke

economische clusters op te nemen om de (door)ontwikkeling van deze clusters te concretiseren. Deze worden benoemd in deel 1, maar niet verder uitgewerkt in deel 2. Zo worden in deel 1 de kansen voor de logistieke sector beschreven met o.a. de Flevokust Haven. Maar hoe deze kansen te verzilveren mist in de uitvoeringsagenda. Lelystad pleit hier voor verdere uitwerking, bijvoorbeeld met (een verkenning van) het aanwijzen van Flevoland tot nationaal logistiek cluster.

- Hoe verhoudt de SAF zich tot de strategieën in de RES, bijvoorbeeld in samenhang met de netverzwaringen van het elektriciteitsnet.

Pijler 3

- Zeewolde vraagt aandacht voor de ontwikkeling van Lelystad airport in relatie tot de ruimte van Flevoland, het verblijfklimaat, de goede akkerbouwgrond en woongebieden.
- Waterschap wijst op het belang van acties op de korte termijn en oog voor de grenzen van het water- en bodemsysteem en Zeewolde vraagt aandacht voor het verder uitwerken van hoe water en bodem sturend samengaat met grootschalige initiatieven op korte termijn.
- Voortgaande bodemdaling in de volgende versie van de SAF nadrukkelijker een plek moet krijgen. De noodzaak voor (en het komen tot) een aanpak moet duidelijk worden.
- Aandacht voor natuur en biodiversiteit in de Strategische Agenda Flevoland, en hiermee voor de relatie tussen water, bodem en biodiversiteit. Dit vanuit het oogpunt dat natuur soms de sleutel is om tot een oplossing te komen, in plaats van een begrenzer van ontwikkelingsmogelijkheden. Hetzelfde geldt voor water. Hiervoor moet ook oog zijn voor de kansen die het biedt. Denk aan verkoeling en recreatiemogelijkheden in stedelijk gebied en bijdragen van de waterketen aan circulariteitsdoelen.

- Mogelijkheden om het kwelwater (langer) binnen de gemeentegrenzen op te slaan (i.p.v. weg te laten lopen) en op zoek te gaan naar mogelijke toepassingen van dit kwelwater.
- Aandacht voor de consistentie tussen de drie pijlers. De doelen en de te ontwikkelen producten uit de pijler Robuust Natuurlijk Fundament moeten een volwaardige plaats krijgen in de keuzes rondom woningbouw, economie en ontwikkelingen in het landelijk gebied. De gemeente Zeewolde vraagt daarbij meer aandacht voor de mogelijke schuulpunten tussen de pijlers.
- Aandacht voor de *‘Doorontwikkeling Marker Wadden’*. Daar is nu geen reservering voor gedaan vanuit de Programmatiese Aanpak Grote Wateren (PAGW). Het Rijk geeft aan dat doorontwikkeling Marker Wadden niet aan de orde is. In een volgend afsprakenkader kan wel de lopende actie worden opgenomen om eerst alle geplande maatregelen (zoals Oostvaardersoevers) uit te voeren en de effecten te monitoren, om op basis daarvan te bepalen wat er eventueel aanvullend nodig is in de toekomst voor het verbeteren van de ecologie en waterkwaliteit in het Markermeer-IJmeer.

Bijlage 2. Afkortingenlijst

BOL	Bestuurlijk Overleg Leefomgeving
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MRA	Metropool Regio Amsterdam
IenW	Infrastructuur en Waterstaat
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
FIN	Financiën
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
BO MIRT	Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
RVB	Rijksvastgoedbedrijf
NS	Nationale Spoorwegen
mbt	met betrekking tot
EZK	Economische Zaken en Klimaat
kV	kiloVolt
PMIEK	Meerjarenprogramma Infrastructuur energie en Klimaat
PRICE	Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie
LVN	Landbouw Natuur en Visserij
RTL	Regieorganisatie Realisatie Transitie Landelijk Gebied
FPLG	Flevolands Programma Landelijk Gebied
BPIJ	Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied
LTO	Land- en Tuinbouw Organisatie
NOP	Noordoostpolder
VRO	Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
AV	Algemene Vergadering
RES	Regionale Energie Strategie

**Samen Maken
We Flevoland**

Colofon

Deze voortgangsrapportage is gemaakt door het Kernteam Regio Flevoland, ten behoeve van de partijen die samen werken aan het realiseren van de Strategische Agenda Flevoland. In de regio zijn dit de gemeenten Almere, Dronten, Lelystad, Noordoostpolder, Urk en Zewolde, Waterschap Zuiderzeeland en provincie Flevoland. Aan Rijkszijde wordt de inzet gecoördineerd door het Ministerie van BZK.

Mei 2024

